

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

15. ročník, školský rok 2022/23

Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* Az őskorban a szerszámok készítésére az egyéb anyagokon kívül főként követ használtak. Melyik két kőfajta használták erre a célra? A nevük el van rejtve a megadott betűcsoportokban? Írd a válaszlapra a megnevezésüket.

kúripaz, ánobidis

2.* Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) Az ember az állatok erejét i.e. a 4. évezredben kezdte használni.
- b) A hámoskat az igásállat szarvaira erősítették.
- c) A nehéz tárgyak szállítására Egyiptomban és Asszíriában szánokat is használtak.
- d) Lovakat, ökröket, tevéket és kutyákat is használtak igásállatként.

3.* Az alábbi kérdésekre adott válaszok közül válaszd ki a megfelelőt és írd a válaszlapra.

- a) A járgány meghajtására milyen erőt/energiát használtak- *szél, víz vagy az állatok izomerejét, esetleg emberi erőt?*
- b) A fa ásóbot – a *kapa, eke vagy a sarló* elődje volt?
- c) Az ókori egyiptomiak ezt a fémet az „égi réz”-nek nevezték. Ez a fém a – *vas, cink vagy az ón volt?*
- d) Mit jelent a hám kifejezés- *a rabszolga bilincse, a lószerszám része, vagy egy régi fogó típus?*
- e) Milyen fémből készítették a vízvezetéket az ókori Rómában – *ólomból, vasból vagy ónból?*

4.* A vízikerek három alaptípusa ismeretes az szerint, milyen módon hozza mozgásba a víz a kereket.

Melyek ezek?

Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki a helyes megfelelőt.

Írd a válaszlapra a három helyes válasz betűjelét.

- a) alulcsapott vízikerek
- b) derékban csapott vízikerek
- c) hátulcsapott vízikerek
- d) felülcsapott vízikerek
- e) előlcsapott vízikerek

5.* Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) Anatóliában találták fel a vas vasércből történő olvasztásának módszerét idősámításunk előtt 1510-ben.
- b) A vasolvasztás módszerét az asszírok találták fel.
- c) A vasgyártás jelentősen i.e. 1000-ben terjedt el .
- d) A vasgyártásnál faszenet használtak.
- e) A vasolvasztás módszerét a hettiták találták fel.
- f) A vasgyártás jelentősen már i.e. 3000-ben elterjedt.

6.* Az alábbi fogalmak közül melyik három nem jelöli meg a fejsze típusát? A három helyes választ írd a válaszlapra.

lombfűrész, fanyeső, fehérkeszeg, nyitó, galóca, ácsfejsze, vájóeszköz

7.* Egészítsd ki az alábbi szöveget és a hiányzó kifejezéseket írd a válaszlapra.

...A... városban kifejlesztették az írásra alkalmas állatbőrrel készült anyagot. Az anyagB....néven lett ismeretes. Ennek oka a ...C... - az eddig használatos írásra alkalmas anyag hiánya volt, melyet Egyiptomból szállítottak.

8.* A hárommezős, háromnyomású gazdálkodás rendszere alapján a mezőt három részre osztották, melyet minden évben más célra használtak vagy más növényt termesztettek rajta. A cél a talaj termékenységének megtartása volt. Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki azt a hármat, amelyek a hárommezős gazdálkodást jellemzik és írd a megoldást a válaszlapra.

eke, háztáji, jurina, tavaszi vetés, jesenina, őszi vetés, úhorina, ugar, gyümölcsös

9.* A kohászat nagy fellendülést élt át a bronzkorban, mivel a bronz jobb tulajdonsággal rendelkezik, mint a réz. Írd a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre.

- a) Az ókori Mezopotámia melyik népe találta fel ezt az ötvözetet?
- b) Melyik két fém ötvözete a bronz?
- c) A két fém közül melyik volt az ókorban nagyobb arányban jelen az ötvözetben?

10.* Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki a helyes megoldást és írd a válaszlapra.

- a) Az acélt az ókorban - Indiában, Kínában vagy Egyiptomban találták fel?
- b)Az emberek az első acélt - i.e. 3000 -ben, i.e.2500 ben vagy i.e. 2200-ban gyártották?
- c) Az acél a vasból létesült – cink, szén vagy foszfor hozzáadásával

11.* Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) A réz olvasztásáról a legrégebbi dokumentumok i.e. a 7. évezredből maradtak fenn.
- b) A rézkohászat először a Közel-Keleten terjedt el.
- c) A kerámia égetésére szolgáló kemencék valószínűleg fontos szerepet játszottak a rézkohászat felfedezésében.
- d) Annyira sok volt a rézérc, hogy a réz azonnal felváltotta a követ, mint a szerszámkészítés alapanyagát.
- e) A réz olvasztásának legrégebbi dokumentumai az i. e. 9. évezredből származnak.
- f) A rézérc értékesek voltak, ezért a réz mellett hosszú ideig a követ is használták.
- g) A rézkohászat először Kína területén terjedt el.

12.* A reneszánsz idején nagy technológiai fellendülésre került sor, melynek során létrejött számos találmány, amelyet ma is használunk. Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki a négy megfelelőt és írd a válaszlapra.

vízimalom, gőzgép, nagyolvasztó, szemüveg, mikroszkóp, könyvnyomtató, korcsolya, óraműgép

13.* A 18. század elején jelenik meg az első, a gyakorlatban használható gőzgép. Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) A gyakorlatban használható gőzgépet az amerikai Newcomen és Cawley szerkesztették meg 1705-ben
- b) 1822 óta ilyen gépet használtak Szlovákia területén Újbányán (Nová Baňa).
- c) A gépet „tűzgépnek” is nevezték.

14. A tanuló az órán hibásan írta le a szláv istenségek neveit. Írd a neveket helyesen a válaszlapra.

Zváražič, Leles, Besná, Zmorená

15. Milyen rokoni viszonyok voltak Nagymorávia és Pannónia uralkodói között?

Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki a megfelelőt. Egy lehetőség két rokoni kapcsolatra vonatkozik. A megoldást írd a válaszlapra.

unokaöccse, fia, fiútestvére, nagybátyja, édesapja

Kocel' Avolt Pribinának

I. Svätopluk Bvolt I. Mojmirnak

II. Mojmir Cvolt I. Svätopluknak

II. Svätopluk Dvolt II. Mojmirnak

16. Nagymorávia korából Szlovákiában három templom maradt fenn. A felsorolt helységek közül válaszd ki azt a három (megfelelő) helységet, ahol ezek a templomok találhatóak. Segítségül szolgál az egyik templom mellékelt fényképe.

Devín-Dévény, Kopčany-Kopcsány, Nitra-Nyitra, Bratislava-Pozsony, Ducové-Ducó, Kostolany pod Tribečom-Ghymeskosztolány, Nitrianska Blatnica-Nyitrasárfő

az az

17. Írd a középkori magyar uralkodók nevéhez, hogy melyik dinasztiából származtak. Válassz az alábbi lehetőségek közül. Egy közülük két uralkodóhoz köthető. A megoldást írd a válaszlapra.

Árpád-ház, Anjou-ház, Luxemburg-ház, Habsburg-ház

- a) Zsigmond
- b) IV. Béla
- c) Károly Róbert
- d) I. István
- e) Albrecht

18. Állítsd párba az uralkodók nevét az eseménnyel, amely Magyarországon történt az uralkodásuk idején. A válaszlapra írd a helyes betű- és számpárost.

a) II. András	1) pénzverde alapítása Körmöcbányán
b) Károly Robert	2) a pozsonyi egyetem megalapítása
c) Zsigmond	3) engedélyezte a nemességnek hogy saját kővárakat építsenek
d) Korvin Mátyás	4) az Aranybulla kiadása
e) IV. Béla	5) harc a husziták ellen

19. A reneszánszban egy új gondolkodásmód – a humanizmus – kezdett érvényesülni. Olvasd el az alábbi állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) A tudósok az ember helyét keresték a világban.
- b) Hangsúlyozták, hogy kutatni kell az embert és földi tevékenységét.
- c) A tudósok inkább teológiával foglalkoztak.
- d) A tudósok válaszolni akartak az ember Istennel való kapcsolatára.
- e) A tudósok kritizálni kezdték a politikai és egyházi élet összevisszaságát.

20. Állítsd párba a személyiségeket rövid jellemzésükkel. A válaszlapra írd a helyes betű- és számpárost.

a) Vasco da Gama	1) támogatta a tengeri felfedezéseket
b) Tengerész Henrik	2) elérte a Spitzbergákat
c) Fernão de Magalhães	3) elsőként jutott el Indiába
d) Willem Barents	4) bebizonyította hogy a Föld gömbölyű

21. A reformáció jelentős momentum volt az európai történelemben, amelynek messzemenő következményei lettek. Olvasd el az alábbi állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) Hugonották franciországi protestánsok voltak.
- b) Az egyház egységét megrendítették a legmagasabb egyházi tisztségviselők közötti viták.
- c) A reformáció eszméinek terjesztésében fontos szerepet kapott egy új találmány - a könyvnyomda.
- d) A reformáció a mai Németország területén keletkezett.
- e) A hívőket nem botránkoztatotta meg a búcsúcédulák árusítása.

22. Oszd két csoportra a felsorolt országokat aszerint, hogy hogyan álltak egymással szemben a 30 éves háború idején (1618-1648). Írd le a válaszlapra.

Svédország, Franciaország, Spanyolország, Oroszország, Osztrák (Habsburg) monarchia

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Vydal: NIVaM - Národný inštitút vzdelávania a mládeže a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, 2023